

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **EURODIESEL, a. s. v likvidaci**, se sídlem Drnovská 1042/28, Praha 6, zastoupeného JUDr. Jaromírem Mlejnským, advokátem se sídlem Pod Svahem 1791/6a, Praha 4, proti žalovanému: **Celní úřad Praha D1**, se sídlem Logistický terminál – Nupaky 148, Říčany, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 4. 2007, čj. 881-16/07-176800-021, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2007, čj. 44 Ca 70/2007 - 45,

takto:

I. V řízení **se pokračuje.**
II. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2007, čj. 44 Ca 70/2007 - 45, **se zrušuje.**
III. Žaloba **se odmítá.**
IV. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Rozhodnutím ze dne 13. 4. 2007, čj. 881-16/07-176800-021, žalovaný zamítl námitku žalobce proti exekučnímu příkazu ze dne 18. 1. 2007, čj. 881/07-1768-021. Tímto exekučním příkazem celní úřad nařídil k zaplacení nedoplatku a jeho příslušenství v celkové výši 1 624 842,40 Kč exekuci přikázáním jiné peněžité pohledávky na pohledávky dlužníka LREAGRAO UNLOGANI KLINDLENT PROPERTIS, akciová společnost (dříve BENA a. s.), které měl u žalobce jako poddlužníka. Dlužníkovi přitom zakázal, aby se svou pohledávkou jakkoliv nakládal. Žalobci zakázal, aby od okamžiku doručení exekučního příkazu vyplatil dlužníkovi jeho pohledávku, provedl na ni započtení nebo s ní

jinak nakládal. Současně žalobci uložil, aby po doručení vyrozumění o nabytí právní moci exekučního příkazu provedl výkon rozhodnutí a vyplatil pohledávku v celé výši celnímu úřadu.

II.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 25. 10. 2007, čj. 44 Ca 70/2007 - 45, zamítl.

Krajský soud shledal žalobu s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, čj. 2 Afs 81/2004 - 54, č. 791/2006 Sb. NSS, přípustnou s tím, že tuto přípustnost nemůže zpochybnit ani § 315 odst. 1 o. s. ř., upravující tzv. poddlužnickou žalobu.

Krajský soud nepřisvědčil námitce poukazující na nesprávné posouzení důkazů předložených žalobcem, zejména smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 11. 3. 2003. Správní řízení, včetně exekučního řízení vedeného celním orgánem, je ovládáno zásadou volného hodnocení důkazů. Žalovaný dospěl po posouzení oznámení o postoupení pohledávky ze dne 11. 3. 2003, 18. 4. 2003 a 19. 4. 2003 k závěru, že tato oznámení nelze použít jako důkaz. Nevyplývá z nich totiž, kdy byla žalobcem převzata, a dále jsou neurčitá a neuvádějí, na základě jakého titulu postupovaná pohledávka vznikla. Krajský soud shledal tyto závěry správnými a podloženými obsahem správního spisu. Na oznámeních navíc chybí datum doručení či převzetí žalobcem. Ten nedoložil uvedený údaj ani k výzvě žalovaného. Krajský soud také přisvědčil žalovanému, že nedošlo k platnému postoupení pohledávky ve výši 1 624 842,40 Kč pro neurčitost předmětu smlouvy ze dne 11. 3. 2003.

Dále krajský soud uvedl, že smlouvu o postoupení pohledávky považuje za simulovaný právní úkon především pro nedostatek určitosti a vážnosti vůle. O tom svědčí zejména neurčitost předmětu smlouvy, nedoložení přílohy smlouvy a nedoložení údaje o doručení oznámení postoupení pohledávky. Krajský soud nepřehlédl ani nevěrohodnost účetního dokladu, podle kterého žalobce účtoval k datu 5. 4. 2003 o skutečnosti, jež měla nastat až dne 19. 4. 2003. Žalovaný postupoval zcela v souladu s § 2 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“).

Podle krajského soudu bylo na žalobci, aby po výzvě k doplnění námitky řádně doložil svá tvrzení o postoupení pohledávky a doručení oznámení a aby odstranil či vyvrátil relevantními důkazy pochybnosti žalovaného. Žalovanému proto nelze s úspěchem vytýkat nesprávné právní posouzení věci. Všechny zúčastněné strany hodlaly postoupením pohledávky zmařit exekuci. Závěr žalovaného o simulaci právního úkonu byl proto správný a logický.

Krajský soud poukázal také na skutečnosti známé žalovanému z úřední činnosti v souvislosti s projednáváním dalších případů, kdy jednotliví poddlužníci byli informováni o postoupení svých pohledávek až po vydání exekučního příkazu a mnoho jich nebylo informováno vůbec.

K žalobnímu bodu, kterým žalobce rozšířil svoji žalobu po uplynutí lhůty podle § 71 odst. 2 s. ř. s., krajský soud uvedl, že platební výměry vydané vůči společnosti BENA a. s. jsou ve smyslu § 48 odst. 12 ve spojení s § 32 odst. 13 daňového řádu předběžně vykonatelné. Ani tato námitka tak nemohla podle krajského soudu obstát.

III.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení. Z obsahu kasační stížnosti je však zřejmé, že tak činil i z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. pro nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů.

Stěžovatel vytkl krajskému soudu nesprávné posouzení otázky prokázání zániku dluhu vůči postupiteli v době předcházející doručení exekučního příkazu stěžovateli. Namítl, že předložil žalovanému kopie oznámení o postoupení pohledávky ze dne 11. 3. 2003, 18. 4. 2003 a 19. 4. 2003 s potvrzením o jejich převzetí a kopii všeobecného účetního dokladu č. 0000686. Žalovaný tyto důkazy podle stěžovatele bezdůvodně neuznal. Žalovaný ani krajský soud tyto důkazy nehodnotili, ani se nevyjádřili, proč je nemohou uznat jako důkazy. Podle § 524 odst. 2 občanského zákoníku nebyl dlužník oprávněn dožadovat se prokázání smlouvy o postoupení (stěžovatel má zřejmě na mysli § 526 odst. 2 občanského zákoníku – poznámka Nejvyššího správního soudu). Stěžovatel přesto předložil celnímu úřadu kopii smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 11. 3. 2003, uzavřené mezi společnostmi BENA a. s. a CHASEVANGUARD CAPITAL CO. LTD, i smlouvu o postoupení pohledávky ze dne 18. 4. 2003, uzavřenou mezi společnostmi CHASEVANGUARD CAPITAL CO. LTD a MIDLANDS & INVESTORS. O postoupení pohledávky ze společnosti BENA a. s. na společnost CHASEVANGUARD CAPITAL CO. LTD bylo účtováno dne 5. 4. 2003, proto je podle stěžovatele nepochybné, že postoupení pohledávky bylo stěžovateli před tímto dnem oznámeno či prokázáno novým věřitelem. Postoupením pohledávky došlo ke změně v osobě věřitele.

Dále stěžovatel doplnil, že § 526 odst. 1 občanského zákoníku upravuje okamžik, kdy vzniká vztah mezi dlužníkem a novým věřitelem, a to oznámením o postoupení pohledávky. Zákon neupravuje formu oznámení ani jeho obsah a tento právní úkon musí odpovídat pouze § 34 a násl. občanského zákoníku. Občanský zákoník ani jiný právní předpis podle stěžovatele neupravují formu ani obsah oznámení postoupení pohledávky. Může se jednat o neformální úkon, ale společnost BENA a. s. z důvodu předejití případným budoucím pochybnostem zvolila písemné oznámení o postoupení pohledávky a předání fotokopie smlouvy o postoupení pohledávky, byť tak podle § 526 odst. 2 občanského zákoníku nemusela učinit.

Smlouva o postoupení pohledávky ze dne 11. 3. 2003 odpovídá i požadavkům daným § 34 a násl. občanského zákoníku. Byla učiněna v písemné formě požadované § 524 odst. 1 občanského zákoníku. Oba účastníci smlouvy o postoupení pohledávky učinili podle stěžovatele předmětný úkon svobodně, vážně, určitě a srozumitelně. Specifikace pohledávky je dostačující.

Krajský soud podle stěžovatele neupřesnil, proč považoval smlouvu o postoupení pohledávky za neplatnou. Opomněl také odůvodnit, proč považoval smlouvu o postoupení pohledávky považuje za simulovaný právní úkon. Rozsudek je proto podle stěžovatele nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

Dále stěžovatel namítl, že žalovaný nebyl oprávněn učinit si úsudek o neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky sám, bez relevantních důkazů, ale měl využít zákonných možností a domáhat se u soudu právní neúčinnosti tohoto právního úkonu.

Stěžovatel poukázal také na průtahy v celním řízení a procesní vývoj v dané věci. Namítl, že platební výměr, na jehož základě byl vydán exekuční příkaz, dosud nenabyl právní moci. Stěžovatel rovněž uvedl, že platební výměr ze dne 30. 7. 2003, č. 48/2003, čj. 1498/03-08 vydaný vůči společnosti BENA a. s., není vykonatelný a nemůže být exekučním titulem pro vydání exekučního příkazu.

Konečně stěžovatel poukázal na nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2003, sp. zn. IV. ÚS 666/02 (http://nalus.usoud.cz), podle kterého se fakticky konstituované dvojí zdanění téhož příjmu jeví jako ústavně neakceptovatelné a obecně nemravné. Uvedený závěr lze podle stěžovatele vztáhnout i na posuzovanou věc.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel poukázal na závěry obsažené v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2007, čj. 1 Afs 73/2004 - 89 (č. 1301/2007 Sb. NSS), a v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, čj. 1 Afs 96/2008 - 88 (www.nssoud.cz).

IV.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Stěžovatel podle něj neunesl důkazní břemeno vyplývající z § 31 odst. 8 a 9 daňového řádu, co do postoupení postižené pohledávky a datum oznámení této skutečnosti stěžovateli. Nevěrohodnost účetního dokladu – výpisu z účetního deníku č. 0000686, stěžovatel potvrdil v kasační stížnosti. Nevěrohodnost celého zápisu v účetním deníku plyne i ze skutečnosti, že stěžovatel účtoval dne 5. 4. 2003 o skutečnosti, jež měla nastat až dne 19. 4. 2003. Žalovaný odmítl námitku, že předložené oznámení a smlouva o postoupení pohledávky jsou určitými právními úkony. Zpochybnil i námitku, podle níž krajský soud opřel napadený rozsudek o to, že stěžovatel v rozporu s § 526 občanského zákoníku nedoložil, kdy mu bylo doručeno oznámení o postoupení pohledávky. Dále žalovaný odmítl námitku nedostatku důvodů pro závěr, že smlouva je simulovaným právním úkonem neplatným podle § 37 občanského zákoníku. K námitce chybějící pravomoci k posouzení otázky zániku pohledávky v důsledku tvrzené změny věřitele žalovaný odkázal na § 28 daňového řádu a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2007, čj. 8 Afs 94/2005 - 48 (č. 1185/2007 Sb. NSS). Stížní námitka nevykonatelnosti platebního výměru č. 48/2003 je podle žalovaného nepřípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.) a navíc byla uplatněna účelově.

V.

Usnesením ze dne 31. 12. 2008, čj. 8 Afs 18/2008 - 106 (www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud přerušil řízení. Pátý senát Nejvyššího správního soudu totiž předložil usnesením ze dne 11. 12. 2008, čj. 5 Afs 33/2008 - 112 (www.nssoud.cz), rozšířenému

senátu Nejvyššího správního soudu (§ 17 s. ř. s.) k posouzení otázku, zda je osoba, označená v exekučním příkazu jako poddlužník, která tvrdí, že ve skutečnosti poddlužníkem není, legitimována k podání žaloby proti rozhodnutí správce daně o takové námitce proti exekučnímu příkazu. Posouzení uvedené otázky mělo zřejmý vliv i na rozhodnutí v souzené věci.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu rozhodl ve shora uvedené věci rozsudkem ze dne 18. 5. 2010, čj. 5 Afs 33/2008 - 180 (www.nssoud.cz), proto osmý senát Nejvyššího správního soudu rozhodl o pokračování v tomto řízení. Zároveň v podrobnostech následující argumentace pro stručnost odkazuje na rozhodnutí rozšířeného senátu.

Dále Nejvyšší správní soud zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). V tomto ohledu se i s přihlédnutím k právnímu názoru vyjádřenému v rozsudku rozšířeného senátu čj. 5 Afs 33/2008 - 180 zaměřil na existenci podmínek řízení před krajským soudem a především na posouzení přípustnosti žaloby, podané stěžovatelem.

V rozsudku čj. 5 Afs 33/2008 - 180 rozšířený senát dospěl k závěru, že *„Poddlužník“, který tvrdí, že nemá povinnost vůči daňovému dlužníkovi z důvodu uvedeného v exekučním příkazu ničeho plnit (ať již proto, že tento závazek nikdy nevznikl, že zanikl některým zákonem předvídaným způsobem nebo že došlo k jeho promlčení), zároveň tvrdí, že nemůže být exekučním příkazem nařizujícím exekuci postižením jiné peněžité pohledávky nijak na svých právech dotčen. Práv poddlužníka se totiž takový exekuční příkaz může dotknout pouze v případě, že skutečně má závazek vůči daňovému dlužníkovi. Pouze tehdy poddlužníkovi vznikají povinnosti z exekučního příkazu, tj. zákaz dluh daňovému dlužníku vyplatit, provést na něj započtení, jinak s ním nakládat a, po nabytí právní moci exekučního příkazu a po splatnosti dluhu, povinnost pohledávku daňového dlužníka vyplatit správci daně. Naopak v případě neexistence pohledávky k datu doručení exekučního příkazu „poddlužníkovi“ žádná z těchto povinností z povahy věci vzniknout nemůže. Jak bylo výše ukázáno, správce daně nemůže své úkojné právo vůči „poddlužníkovi“ jakýmkoli způsobem vynucovat (např. uložením pokuty nebo exekučními úkony směřujícími přímo proti „poddlužníkovi“).*

Rozšířený senát za dotčení na právech nepovažuje ani možnost podání poddlužnické žaloby správcem daně proti „poddlužníkovi“. Žalobu na plnění v občanském soudním řízení může podat kterýkoli procesně legitimovaný subjekt proti kterémukoli jinému procesně legitimovanému subjektu, přičemž je na uvážení žalobce, koho v žalobě za žalovaného označí. Zda je takto uplatněná žaloba důvodná či nikoli, rozhoduje civilní soud rozsudkem ve věci samé. Za případné uplatnění nedůvodné žaloby je žalobce sankcionován neúspěchem v řízení a povinností nahradit žalovanému náklady řízení (srov. § 142 odst. 1 o. s. ř.). Proto hrozbu podání žaloby na plnění v občanském soudním řízení nelze považovat za zásah do práv „poddlužníka“, tím méně za zásah do subjektivních práv veřejných.

Lze tedy konstatovat, že pokud „poddlužník“ podá žalobu proti rozhodnutí správce daně o námitce proti exekučnímu příkazu a jediným uplatněným žalobním bodem je tvrzení o tom, že k rozhodnému dni (doručení exekučního příkazu „poddlužníkovi“) žalobce neměl vůči daňovému dlužníkovi peněžitý závazek specifikovaný v exekučním příkazu nebo že je tento

závazek promlčený, žalobce své dotčení na právech zakládající žalobní legitimaci ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejenže netvrdí, nýbrž přímo popírá. Takovou žalobu je proto třeba odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

Bylo by ostatně absurdní, kdyby správní soudy řešily námitku „poddlužníka", že nemá žádný závazek plnit daňovému dlužníku, když stejnou námitku by zákonitě musely řešit soudy civilní v (případně paralelně probíhajícím) řízení o poddlužnické žalobě správce daně. Lze si jistě představit situaci, kdy by správní soudy dospěly k odlišným závěrům o shodné otázce než soudy civilní. Případné zrušení exekučního příkazu v důsledku závěru správního soudu o neexistenci postižené pohledávky by navíc nijak nebránilo správci daně v podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžité pohledávky u civilního soudu (srov. § 73 odst. 3 věta druhá d. ř.)

Tento závěr naopak nic nemění na právu poddlužníka žalobu proti rozhodnutí správce daně o námitce podat, pokud tvrdí, že k dotčení jeho práv došlo jiným myslitelným způsobem v důsledku zasažení jeho skutečně existujícího závazkového právního vztahu s daňovým dlužníkem. V úvahu tak přicházejí námitky uplatnitelné samotným daňovým dlužníkem, např. neoprávněnost daňové exekuce v důsledku neexistence vykonatelného exekučního titulu, promlčení práva vymáhat daňový nedoplatek, závažné procesní pochybení správce daně apod."

Ze soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel založil žalobu výhradně na námitce, že nebyl poddlužníkem, protože pohledávku, jež za ním společnost LREAGRAO UNLOGANI KLINDLENT PROPERTIS, akciová společnost (dříve BENA a. s.), jako daňový dlužník měla, tato společnost dne 11. 3. 2003 (tedy před vydáním exekučního příkazu a před jeho doručením stěžovateli) postoupila společnosti CHASEVANGUARD CAPITAL CO. LTD, která tuto pohledávku následně postoupila na další subjekty.

Ze závěrů rozšířeného senátu přitom plyne, že je-li jediným uplatněným žalobním bodem tvrzení, že k rozhodnému dni (doručení exekučního příkazu poddlužníkovi) žalobce neměl vůči daňovému dlužníkovi peněžitý závazek specifikovaný v exekučním příkazu, je třeba žalobu pro nedostatek žalobní legitimace ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. odmítnout [§ 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Pokud krajský soud rozhodl o žalobě věcně, přestože nebyly dány podmínky řízení, zatížil napadený rozsudek vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Krajský soud tedy projednal žalobu a věcně o ní rozhodl. Jeho postup se ukázal nesprávným zejména ve světle rozsudku rozšířeného senátu rozsudku čj. 5 Afs 33/2008 - 180, protože žaloba byla podána osobou k tomu zjevně neoprávněnou a měla být odmítnuta. K této vadě Nejvyšší správní soud přihlédl z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a rozsudek krajského soudu zrušil. V souladu s § 110 odst. 1 větou první částí věty za středníkem s. ř. s. Nejvyšší správní soud žalobu odmítl.

Žádný z účastníků pak nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta (§ 60 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 28. června 2010

JUDr. Jan Passer
předseda senátu